

de Bibliotheek

DIGITALE GELETTERDHEID

2023

Technologie ontwikkelt zich erg snel.

Om jongeren bewust te maken van dit proces en de voordelen en gevaren daarvan te kunnen inzien, wordt 'Digitale geletterdheid' vanaf 2025 toegevoegd aan het onderwijscurriculum.

We spraken met Kristel Martens en Femke de Keyzer. Kristel is groepsleerkracht op Salto-basisschool de Vuurvlinder in Eindhoven en leescoördinator. Femke is als mediacoach van de Bibliotheek Eindhoven verbonden aan Salto-basisschool de Vuurvlinder.

de Bibliotheek

Femke en Kristel leggen uit waarom deze uitbreiding van het curriculum belangrijk is en waarom de bibliotheek een goede partij is om hierin samen op te trekken.

“Vanuit persoonlijk vlak vind ik dat digitale geletterdheid echt de aandacht verdient, om kinderen ook kritisch te leren kijken naar alle informatie die op ze afkomt”, vertelt Femke. “Om daar weloverwogen keuzes in te maken, maar ook juist de kansen en de mogelijkheden van het internet te laten zien. In plaats van ze ervan te weerhouden moet je ze ermee leren omgaan.”

Kristel vertelt meer over de vierwerkwijze bij de Vuurvlinder: “Wij werken volgens de vier pijlers van digitale geletterdheid: mediawijsheid, informatievaardigheden, computational thinking, dat heeft te maken met programmeren, en de ICT basisvaardigheden.”

Kristel Martens

Femke de Keyzer

Waarom moet nou juist de bibliotheek daar een rol in nemen?

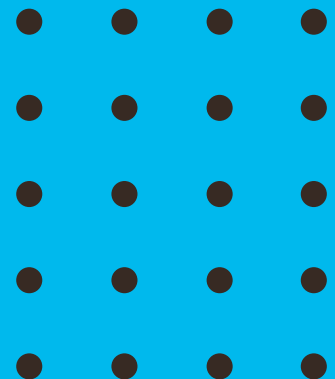
“De bibliotheek is natuurlijk van oudsher een verzamelpunt van kennis”, legt Femke uit.

“Informatie kan je natuurlijk in boeken zoeken, maar tegenwoordig zoek je ook op het internet. Daarbij is de bibliotheek echt van belang om mensen te ondersteunen en om hen betrouwbare en begrijpelijke informatie te voorzien. Ik zie het dus bijna als verlengde van de rol van de oude bibliothecaris, die met kaartenbakken aan het werk was.”

En waarom is het belangrijk dat jullie leerlingen leren hoe je informatie kan zoeken?

Kristel: “We geven op de Vuurvlinder het projectwerk zo vorm dat we meer met teksten uit boeken van de bibliotheek gaan werken, in plaats van teksten uit een methode. De kinderen doen onderzoek naar vragen die ze hebben bij een onderwerp. We werken met drie groepen 7 aan een thema en soms heb je dan te weinig boeken over een onderwerp ter beschikking.

Dan is het heel erg fijn dat ze ook internet tot hun beschikking hebben. De leerlingen hebben bij ons allemaal een Chromebook. Maar dan zie je wel dat je ze ook mediawijsheid moet bijbrengen. Waar ga je nou zoeken? Met welke zoekwoorden? Hoe vind je teksten die betrouwbaar zijn? Hoe zorg je dat je niet verdwaalt in hyperlinkjes? Allemaal vragen die belangrijk zijn voor goed online zoekwerk. We zijn dus bezig om lezen te combineren met digitale geletterdheid, want informatievaardigheden heb je ook nodig zonder dat er schermpjes aan te pas komen.”

Femke de Keyzer

Wat doen jullie als bibliotheek op de Eindhovense scholen aan digitale geletterdheid?

“Scholen kunnen gebruik maken van ons projectaanbod. Wij ondersteunen hen om deze pijlers binnen hun onderwijs zo goed mogelijk vorm te geven. Echter zien wij dat bij de pijlers Mediawijsheid en Informatievaardigheden de grootste vraag ligt. Vandaar dat wij daar nu de focus op aan hebben gebracht”, licht Femke toe. “Natuurlijk kan dat in de loop van de jaren weer gaan veranderen. De ontwikkeling van AI heeft invloed op computational thinking, dus het kan zijn dat daar (meer) aandacht aan besteed gaat worden. Maar voor nu proberen we dus de focus te houden.”

Is het lastig om als bibliotheek in beeld te komen als partner op gebied van digitale geletterdheid?

Femke: “Ik moet wel zeggen, wij zijn daar ook nog steeds zoekende in, hoe je het beste die rol kan pakken. En nu het nieuwe curriculum er aan komt, vinden wij dat we dit onderwerp echt weer hoog op de agenda moeten zetten. En hoe kom je in beeld? Door in gesprek te gaan! En dat begint natuurlijk met hoe de school ernaar kijkt en wat hun visie is. Naar aanleiding van de Monitor de Bibliotheek *op school* zijn we het traject gestart op de Vuurvlinder. Hieruit bleek dat de leerlingen het lastig vonden om betrouwbare informatie te selecteren.”

Femke vervolgt: “We merkten ook dat scholen de meerwaarde wel zagen, maar niet goed wisten hoe ze met digitale geletterdheid aan de slag konden gaan: Hoe zet ik het nou op? Hoe zet ik informatievaardigheden in binnen mijn zaakvakken, zoals geschiedenis en aardrijkskunde? Dat was een paar jaar geleden nog wel lastiger, maar inmiddels merken we dat vakoverstijgend werken en het integreren van vakken steeds meer de boventoon gaat voeren in het onderwijs.”

*“Vakoverstijgend
werken en het
integreren van
vakken voert steeds
meer de
boventoon.”*

Dus dan geven jullie niet een losse les, maar integreren digitale geletterdheid in de bredere thema's binnen de school?

“We werken nu meer in het thema waar de klas mee bezig is en doen daar onderzoek naar. We laten de kinderen in tweetallen werken, dan versterken ze elkaar”, legt Femke uit.

“Het is ook belangrijk om te zorgen dat de basiskennis over het thema waaraan gewerkt wordt op orde is. Je kan wel iets gaan opzoeken over een onderwerp waar je niks van weet, maar dan kom je niet ver. Je hebt ‘steigers’ nodig, in de vorm van voorkennis, om je gevonden informatie aan te linken. Daarmee ontwikkel je ook je woordenschat en begrijp je teksten beter. Dus zo gaan we het volgende thema ook aanvliegen. Dat gaat over democratie en de Europese Unie. We hebben nu boeken en (digitale) teksten gezocht rondom democratie die de leerlingen eerst gaan lezen om vervolgens pas dat onderzoeksproces in te gaan. De wijze waarop de Vuurvlinder digitale geletterdheid en het leesonderwijs verbindt met wereldoriëntatie is een sterke aanpak. Zo zou kennisrijk onderwijs eruit moeten zien.”

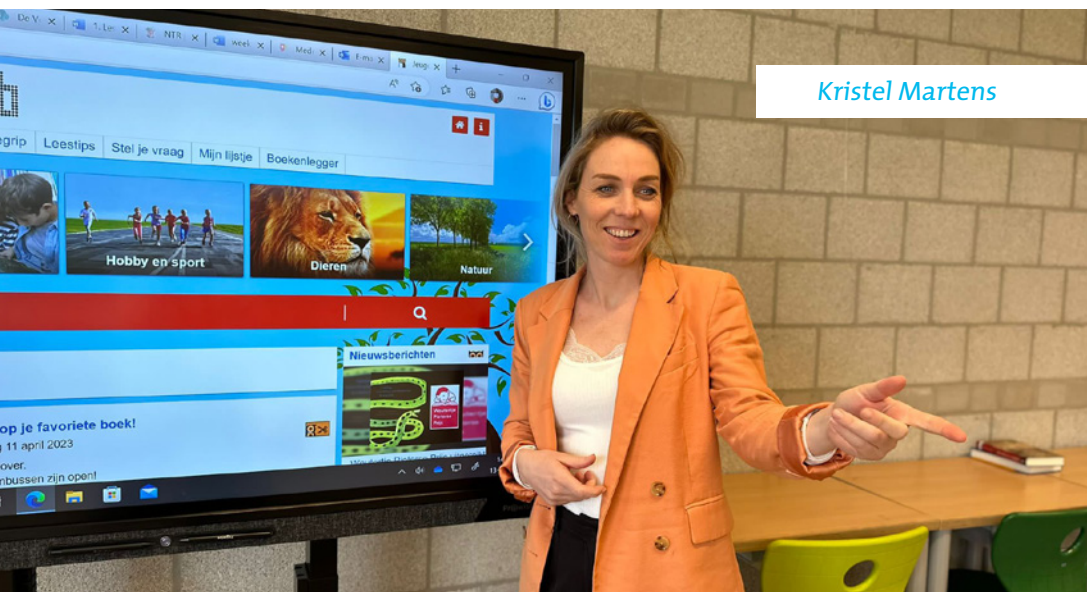
“Je hebt ‘steigers’ nodig, in de vorm van voorkennis, om je gevonden informatie aan te linken.”

Hoe hebben jullie als basisschool de bibliotheek als partner gevonden?

“Toen we begonnen met het projectwerk wilden we meer gaan werken met boeken uit de bibliotheek, maar voor ons is dat best wel lastig”, vertelt Kristel. “Welke boeken passen goed bij het thema? Waar kunnen we iets mee? Toen is Femke begonnen Padlets, een digitaal prikbord, te maken voor ons, waarop wij konden zien welke boeken per thema geschikt zouden zijn en zo zijn we boeken gaan verzamelen. Toen we merkten dat boeken niet altijd toereikend zijn als je met meerdere groepen aan een thema werkt, kwam Femke met de rijke teksten die online te vinden zijn, bijvoorbeeld via rijketeksten.org.”

Er zijn heel veel aanbieders van materialen en lessen rond mediawijsheid en informatievaardigheden, hoe komt het dat jullie als school voor de bibliotheek gekozen hebben als partner?

Kristel: “Het was al in huis, zeg maar. En Femke had al heel veel voor ons betekend. Zij hoort waar we mee bezig zijn. Femke komt bij ons langs met lesideeën die we kunnen inzetten bij de boeken uit de bibliotheek. Zo ontstaat de opzet voor een thema. Ze staat echt midden in de school.”

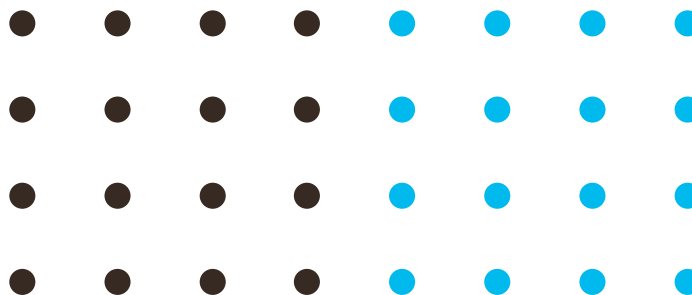

Digitale geletterdheid wordt gezien als basisvaardigheid en in het nieuwe curriculum wordt het een verplicht vak. Een goede keus en hoe pakken jullie dat aan als school en bibliotheek?

“Ik hoop wel dat de verplichting in het nieuwe curriculum niet gaat leiden tot nog meer tools en methodes voor het onderwijs”, zegt Femke. “De vaardigheden die je hebt, zijn veel belangrijker dan de tools die je tot je beschikking hebt. We ontwikkelen met de scholen een aanpak en die gaat ons ondersteunen.”
Kristel: “Ik vind het moeilijk om het echt als vak te zien, omdat het de hele dag door in het onderwijs zit verweven. Voor mijn gevoel ben je er bij ieder vak mee bezig. Daardoor moet je wel opletten dat je bewust de

focus houdt. Daarom is een leerlijn heel belangrijk, dan weten we zeker dat alles wat we belangrijk vinden aan bod komt. Juist omdat het zo vervlochten is. Ik denk dat je dan bezig bent met digitale geletterdheid op een manier die ook effectief is. Zo zouden we het ook met begrijpend lezen willen gaan doen, dat het geen apart vak is, maar verweven is in andere vakken.”

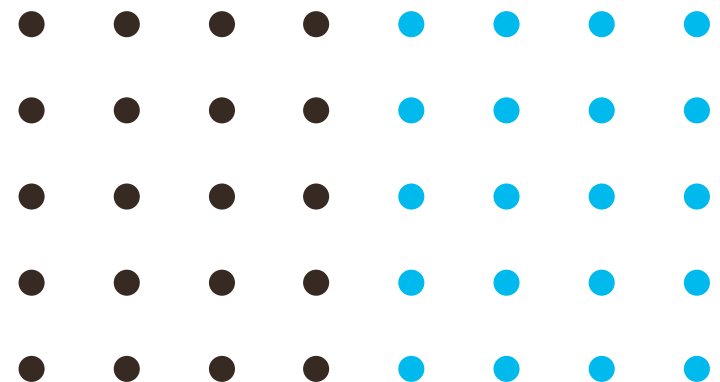
Kristel vervolgt: “Mijn collega Wendy Janssen, onze ICT-coördinator, is die leerlijn aan het opzetten voor digitale geletterdheid, zodat er binnen de hele school echt een doorgaande lijn komt in digitale geletterdheid. Het is wel nog in ontwikkeling, maar Wendy betreft daar Femke ook bij. Ook binnen ons schoolbestuur Salto wordt er door de ICT'ers nagedacht over een doorgaande lijn. Door een stukje coaching vanuit de bieb, weet je dat het op een goede manier gebeurt.”

Merk jij vanuit de bibliotheek dat scholen al bezig zijn met dat nieuwe curriculum?

Femke: “We moeten echt nog wel wat zichtbaarder worden, om gezien te worden als specialist op gebied van digitale geletterdheid. Dus je moet wel bewust vragen stellen aan de scholen. Is er een leesbeleid, maar is er ook mediabeleid op jullie school? Scholen zullen er niet snel zelf mee komen.

De tip van Femke is dan ook: begin vanuit de urgentie. “Kijk waar het op school spannend is, zowel bij de leerlingen als bij de leerkrachten. Die zijn zich er ook niet altijd van bewust hoe belangrijk hun rol is. We willen dus echt kijken naar de vraag die er op scholen ligt en van daaruit zetten we stappen om een beleid op te stellen met de school. We hebben zelf natuurlijk ook een visie en ideeën en we kijken ook naar de resultaten van onderzoeken. We gaan het wiel niet helemaal zelf uitvinden.”

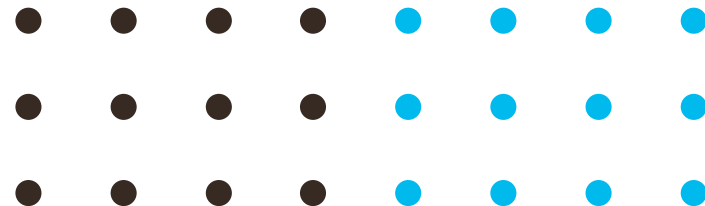

De transitie van uitvoerder naar expert vraagt andere kennis en vaardigheden van de lees- en mediaconsulent. Digitale geletterdheid voelt nog voor lang niet iedereen comfortabel, dat maakt het extra moeilijk. Hoe pakken jullie dat als bibliotheek aan?

Femke: “Je hoeft niet van alles van de hoed en de rand te weten, maar het is wel belangrijk dat je weet hoe je de vraag moet ophalen op jouw school. Zodra je die hebt, ga je het gesprek aan. En dan kan je best iemand meenemen, iemand die meer affiniteit heeft met wat jij juist lastig vindt, die je helpt de behoefte van de school boven tafel te krijgen.”

Bibliotheken zijn bezig met de veranderende rol van de lees- en mediaconsulent. We staan voor de transitie van de lees- en mediaconsulent als uitvoerder in de groep naar een expert voor het team. Wat voor rol heeft Femke in jullie school?

“Op een gegeven moment is Femke aangesloten bij een bouwoverleg om de leerkrachten informatie te geven zodat wij daarmee verder konden in de klas, dus daarin is haar rol wel aan het verschuiven, inderdaad”, legt Kristel uit.

En hoe zit het dan op digitale geletterdheid? Kunnen jullie daar die stap als school ook al maken?

Kristel: “Femke heeft in eerste instantie lessen in de groepen gegeven, maar ik denk wel dat leerkrachten die de les gezien hebben, dat nu zelf kunnen overnemen. Het is ook voor de leerkracht een les, leren door te observeren en kopiëren. Daarnaast heeft Femke ook workshops verzorgd voor de leerkrachten, op gebied van informatie verzamelen.”

× × × × × ×
× × × ×
× × × ×

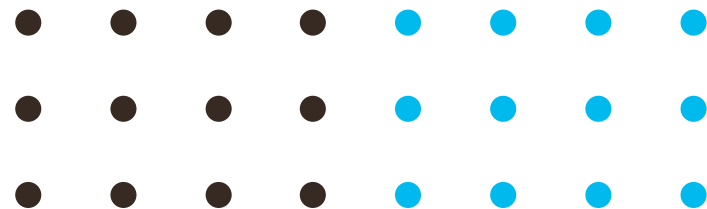
Wat is nou het voordeel voor jullie als basisschool om de bibliotheek zowel op leesbevordering als op digitale geletterdheid in te zetten?

“We willen kinderen ook motiveren om te lezen en daarom willen we dat ze in hun onderzoek naar een thema ook gebruik maken van verhalende teksten”, licht Kristel toe. “Ook om kinderen te motiveren om binnen het thema juist andere boeken te leren lezen dan de boeken die ze kennen. Vanuit een boek leg je een link naar de werkelijkheid en maak je lastige of ingewikkelde onderwerpen bespreekbaar. De Europese Unie, een heel abstract onderwerp, maar ook bijvoorbeeld als er gedoe is op social media in de klas. Het is een mooie manier om een onderwerp aan te snijden, om het er met kinderen over te hebben.”

Wat kan je, vanuit jullie ervaring als de Bibliotheek Eindhoven, andere bibliotheken aanraden?

Femke: “Je hoeft niet alles zelf te weten, maak gebruik van de kennis en expertise van je collega’s. Dus neem iemand mee naar een gesprek als je je niet helemaal zeker voelt. Werk ook, zowel intern als extern, binnen je beleid. Je visie. Stel ook kaders op, tot waar gaan we?”

Femke vervolgt met nog een tip: “Creëer draagvlak, binnen je bibliotheekteam, maar ook binnen de school waar je mee samenwerkt. Als er veel weerstand is, heeft het geen zin om te starten. Soms begin je ook niet in de klas, maar met een teamgesprek om de neuzen dezelfde kant op krijgen.”

Femke:

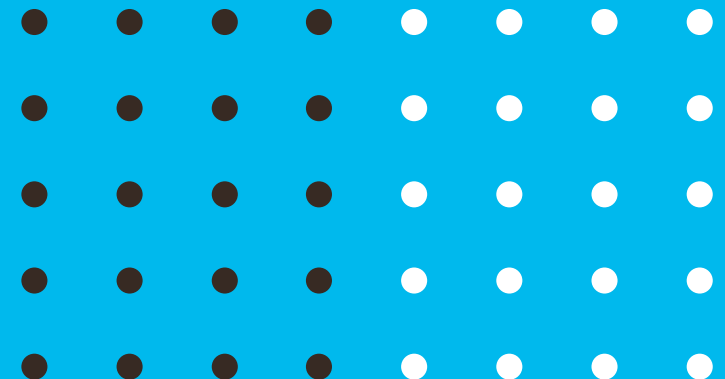
*“Creëer draagvlak,
binnen je
bibliotheekteam,
maar ook binnen de
school waar je mee
samenwerkt.”*

Wat kan je andere scholen met een lees- en mediaconsulent aanraden?

“Het belangrijkste is het contact”, zegt Kristel. “We weten wie Femke als persoon is. Ze is heel toegankelijk. Ze biedt vaak zelf haar hulp aan, maar wij stellen haar ook gericht vragen. Het is ook belangrijk dat je weet wat jouw mediacoach allemaal kan. Neem diegene mee in teamtrainingen, maak een praatje, stel vragen. Zorg ook dat in de school bekend is wat de taken van een mediacoach zijn. Help dus als leescoördinator zodat je mediacoach zich goed kan profileren.”

Wat zijn jullie plannen en ambities als basisschool?

Kristel: “Het werken met brede thema’s en dat lezen, maar ook digitale geletterdheid, daarin wordt geïntegreerd. We willen nog meer naar ervaringsgericht onderwijs. We werken daar in kleine stapjes naartoe. De samenwerking met de bibliotheek is hierin echt heel belangrijk.”

Remco Pijpers

Remco Pijpers is strategisch adviseur bij Kennisnet. Kennisnet is een publieke ICT-partner voor primair en voortgezet onderwijs. Remco houdt zich bezig met digitale geletterdheid en ethiek. “Ik lever een bijdrage op strategisch niveau aan wat wij kinderen aan digitale geletterdheid willen meegeven en welk onderwijs daarbij past.”

“Samen met mijn directe collega’s adviseer ik schoolbesturen die aan de slag willen met digitale geletterdheid, maar niet weten hoe of waar ze moeten beginnen”, legt Remco uit. “Bijvoorbeeld door middel van publicaties voor scholen, zoals [het handboek digitale geletterdheid](#).” Daarnaast adviseren wij het Ministerie van Onderwijs, over hoe wij scholen op een goede manier kunnen meekrijgen op gebied van digitale geletterdheid. En geven we een advies over lesmaterialen en wat het betekent voor docentprofessionalisering. Ik ben onderdeel van de advieskring van de digitale kerndoelen commissie. Kerndoelenontwikkelaars leggen aan mij en mijn mede-advieskringleden producten voor om te beoordelen.”

Klinkt als een lastige taak? “Ik bemoei me graag overall mee. Strategisch werk betekent vooral de grote lijnen in de gaten houden en scholen helpen in positie te brengen, ook naar marktpartijen toe. Dat betekent ook dat ik veel met leerlingen en leraren praat, regelmatig fysiek in de klas te vinden ben, als observator of gastdocent. Je kunt op de grote lijnen alleen goed adviseren als je ook weet wat er in het primaire proces gebeurt, tussen leraren en leerlingen.”

De samenleving

Digitale geletterdheid lijkt wel het gesprek van de dag. Waarom is digitale geletterdheid zo belangrijk? “Ten eerste omdat we leven in een digitale samenleving. Daarin kun je niet zonder digitale vaardigheden. Voor je werk, bij het leren, maar ook in het alledaagse leven.”

Remco vervolgt: “We hebben lessen in digitale geletterdheid nodig, omdat het onderwijs daarom

vraagt en het onderwijs moet ook met z'n tijd meegaan. Tegelijkertijd hebben we te maken met kansenongelijkheid. Deze kansarme kinderen krijgen van huis uit niet genoeg digitale vaardigheden mee om volwaardig mee te kunnen doen aan de maatschappij. Deze kinderen willen we recht doen en onderwijs kan een gelijkmaker zijn.”

Op school

“Wij zeggen altijd, begin klein”, vertelt Remco. “Begin bij wat je al doet en haak aan vanuit een bestaand vak, zoals wereldoriëntatie. Je kan een losse les geven over digitale geletterdheid, maar het is beter om het structureel in te voeren in het onderwijs. Al vinden met name scholen het heel lastig om naar die structurele invoering te gaan, omdat het programma al vol zit. Hoe zorg je dat er niet iets bijkomt maar dat het op een naadloze manier wordt ingepast in wat je al doet.”

“Vijf jaar geleden werd er geroepen dat alle kinderen moeten leren programmeren. Nu hoor je dat kinderen AI (Artificial Intelligence) -wijs moeten zijn. Daar zit altijd wel wat in, maar laten we niet vergeten dat er allerlei vaardigheden aan voorafgaan. Je moet kennis hebben om te begrijpen dat er veel onzin op internet wordt verkocht. Je moet goed kunnen lezen en schrijven, om online je weg te vinden, goed kunnen rekenen om te leren programmeren. Regelmatig ligt er weer een nieuwe digitale uitdaging op tafel waar een set aan competenties bij zouden horen. Vind je het gek dat scholen soms het spoor bijster zijn?”

Volgens Remco is verdere duidelijkheid heel belangrijk. “De kerndoelen die door SLO , landelijk expertisecentrum voor het curriculum, worden ontwikkeld, zijn bedoeld om scholen houvast te geven. Met die kerndoelen weten ze iets meer waar ze op moeten koersen, waar de Onderwijsinspectie uiteindelijk op gaat toezien. Scholen hebben daarbij wel goedopgeleide leraren nodig om les te kunnen geven in digitale geletterdheid. Geschikte lesmaterialen zijn daarbij ook van groot belang.”

Ethische kant

Remco vindt het belangrijk dat er bij de invoering van digitale geletterdheid ook een ethische bril wordt opgezet. Wat kan met technologie is niet per se goed om te doen. Maar wat is ‘het goede’? Ethiek helpt je om daar uit te komen. Hij werkt aan een driedeling . Het klinkt vrij technisch, maar hij legt het zo simpel mogelijk uit. “Wanneer we het hebben over een instrumentele kijk op technologie, dan hebben we het over hoe de technologie ons vooruit kan helpen bij een verstandige inzet. We leren kinderen bijvoorbeeld vlogs te maken, maar wel verstandig: met het oog op de privacy van henzelf en anderen.”

“Het tweede perspectief wordt ook wel het socio-materiele perspectief genoemd. Achter technologie zit altijd macht, een overheid of een bedrijf met belangen. Die zitten in algoritmes die de gebruiker een bepaalde kant opsturen. Bijvoorbeeld door langer op een platform zoals TikTok te blijven. Willen we wel die kant op worden gestuurd? Of bepalen we dat liever zelf? De vraag is dus: Heb je door wat die sturing is? En ben je in staat om de regie in eigen handen te nemen?”

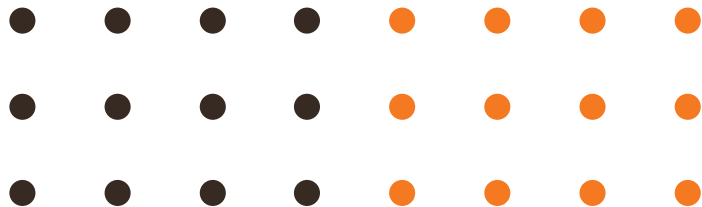
“En het derde perspectief is het existentiële perspectief. Dat technologie ook iets met jou doet als mens. En daarmee ook met ons als gemeenschap. Met de planeet. Dus het roept allerlei bestaansvragen op. Wat voor mens ben ik? Of specifiek, wat voor leraar wil ik zijn in een AI-samenleving?”

Dan kan je de technologie gebruiken, maar dan is de technologie ondertussen jou ook aan het gebruiken.”

“Die drie perspectieven helpen je een professionele kijk op technologie te bepalen. Daarmee weet je beter hoe je het onderwijs in digitale geletterdheid kunt invullen en wat dat ook van leraren vraagt. Op dit moment hebben de meeste scholen, ook bedrijven overigens, een heel erg instrumentele kijk op technologie. De focus ligt op hoe je dat goed kan gebruiken. En hoe kunnen we kinderen leren technologie verstandig te gebruiken? Dat is te beperkt – de twee andere perspectieven doen er ook toe. Laat je die buiten beschouwing, dan kan het zijn dat je beslissingen en veranderingen aan technologie

overlaat, terwijl je dat eigenlijk niet had moeten doen. Dan kan je de technologie gebruiken, maar dan is de technologie ondertussen jou ook aan het gebruiken.”

Dat technologie jou kan gebruiken, realiseerde Remco zich terwijl hij bezig was met de AI-tool Midjourney. Een tool die voor jou beelden genereert. “Mijn vrouw maakte mij erop attent dat het enorm veel energie kost om een AI-tool een beeld te laten genereren. Als voorbeeld, ik vraag om een afbeelding te maken van de paus en Mohammed samen in een kamer en ze zijn heel vrolijk. Dan kost het dus AI redelijk veel moeite om dat voor jou te generen. Dat kost heel veel energie en dat gaat ten koste van de planeet. Dus ik denk dat we kinderen, die de toekomst hebben, op school niet alleen moeten leren hoe ze internet en AI gebruiken, maar ook wat betekent het gebruik hiervan voor onze planeet. We denken dan na over ethische vragen: Wat doet het met mij als mens en onze gemeenschap? Is het wel verstandig dat ik dit doe?”

De mensheid

Volgens Remco kan je op twee manieren kijken naar het inzetten van AI. “Je bent of heel enthousiast of je bent heel dystopisch ingesteld en je ziet het einde van de mensheid. Maar de waarheid ligt ergens in het midden. En digitale geletterdheid als term is momenteel heel instrumenteel ingestoken. Maar het ethische aspect wat daarboven hangt, dat is een ingewikkeld verhaal.” Daarom is de tip van Remco voor scholen om vooral niet te snel te gaan. En met elkaar het gesprek te blijven voeren. “Het is goed om vragen te blijven stellen als school. Bijvoorbeeld over wat je kijkt op de toekomst van kinderen en wat je kijkt op mens zijn. Wie ben je als school? Wie zijn we als gemeenschap? En welke stappen kan je dan vervolgens zetten vanuit wie we zijn en wat we kunnen doen op het gebied van digitale vaardigheden.”

“Je kunt niet niets doen op het gebied van digitale geletterdheid. Ook als je ‘niks doet’, dan doe je van alles met digitale technologie”, legt Remco uit. “Binnen de schoolmuren wordt toch wel gebruik gemaakt van technologie. En ook als je als school besluit alleen maar met krijtborden te werken en niet met digiborden, na schooltijd gebruiken de leerlingen toch hun smartphone. Wat je doet én wat je niet doet, heeft allemaal invloed.”

De bibliotheek

Remco ziet de bibliotheek als een geschikte partner voor scholen op verschillende gebieden. “Voor het ontwikkelen van materialen, maar ook voor het leveren van adviezen. Met name voor de koppeling tussen lezen en taal. Maar ook voor de koppeling met digitaal burgerschap. Ik denk dat de bibliotheek een plek kan zijn, waar kinderen samen kunnen komen en les kunnen krijgen over digitale geletterdheid.”

Volgens Remco is de bibliotheek dan ook de meest voor de hand liggende partner. “Het is een publieke organisatie, zonder winstoogmerk. Een ideale gesprekspartner voor scholen. Ook over wat we voor onze kinderen belangrijk vinden. In wat voor samenleving willen we leven en hoe kunnen kinderen daar een plek in krijgen. De kinderen van vandaag zijn de ontwikkelaars, ontwerpers, de politici van morgen. Dus kinderen wil je niet alleen vaardigheden meegeven, maar ook dat ethisch bewustzijn.”

“De kinderen van vandaag zijn de ontwikkelaars, ontwerpers, de politici van morgen.”

*“Laat de
bibliotheek het
centrale punt
zijn van de
gemeenschap.”*

Remco vult daarop aan: “Ik denk ook dat het onderwijs het uiteindelijk niet alleen kan, dat ze de omgeving nodig hebben. En dan heb je het over de gemeenschap, bedrijven, maar ook over de bibliotheek omdat daar heel veel expertise zit. Die mag best wel meer gezien worden door scholen.

Ik denk dat bibliotheken nog meer een rol kunnen spelen in het samenbrengen van de gemeenschap. Van oudsher is een bibliotheek altijd een plek geweest waar mensen samen kwamen. In feite ook waar kennis werd opgeslagen en gedeeld. In een gemeenschap kan een bibliotheek de school helpen om met elkaar het gesprek te voeren over wat we verstandig achten voor kinderen als we het hebben over digitale geletterdheid en de digitale samenleving. En dus breder dan alleen instrumenteel, zoals welke vaardigheden we kinderen willen meegeven, maar ook hoe zorgen we voor elkaar. De school hoeft niet alleen naar de bibliotheek te komen om iets te halen, maar kan daar zelf ook aan bijdragen. Dus laat de bibliotheek het centrale punt zijn van de gemeenschap.”

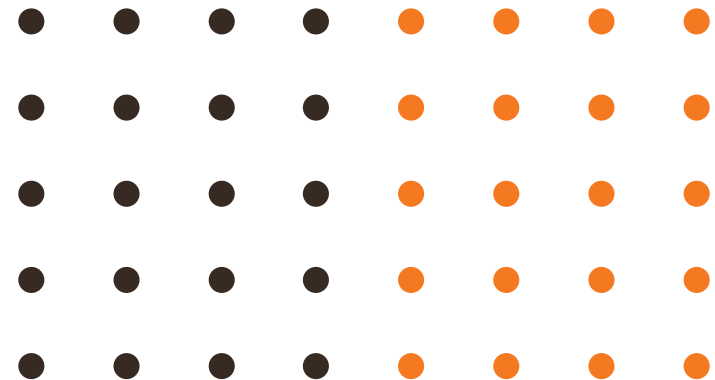
Urgentie

Vijf jaar geleden lagen er al [plannen](#) om digitale geletterdheid aan het curriculum toe te voegen. Wat is het verschil met toen en nu?

“In de afgelopen vijf jaar is de urgentie groter geworden,” legt Remco uit. “De samenleving, waaronder ook scholen, zijn onder meer door invloed van corona verder gedigitaliseerd. En nu met de opkomst van AI, is de noodzaak om digitale geletterdheid te onderwijzen alleen maar groter geworden.”

“We voeren nu meer het gesprek over wat wij een verantwoordelijke digitale omgeving vinden voor kinderen en wat we voor de toekomst willen”, zegt Remco. “En daarbij komt steeds meer het ethische aspect kijken. We hebben als maatschappij de enorme groei van technologie zien ontstaan, maar ook met alle problemen van dien. En daar hebben we nog niet echt een passend antwoord op. We leggen zoveel digitaal vast, wat heel invloedrijk is op een leven van een kind. Ik denk

dat zeventig procent van de basisscholen werken met adaptieve systemen en dat we het ook steeds normaler zijn gaan vinden dat we kinderen meten. We hebben het geaccepteerd dat wat we meten iets zegt over kinderen. Dus ook cultureel gezien is er in vijf jaar tijd enorm veel veranderd. Of nou ja, veranderd; er zijn heel veel lopende ontwikkeling versterkt in de afgelopen vijf jaar.”

de Bibliotheek

DIGITALE GELETTERDHEID

Colofon:

Deze publicatie is tot stand gekomen binnen het project
Brabantse Jeugd en Jongeren Geletterd.

© Cubiss, mei 2023

Provincie Noord-Brabant

